

Çukurova Üniversitesi Öğrenci Harcamalarının Analizi

Analysis of Student Expenditures at Cukurova University

Can MAVRUK¹
Selin KARLILAR²
Gülşen KIRAL³

Öz

Bu çalışma 2016-2017 döneminde Çukurova Üniversitesi öğrencilerin sosyoekonomik durumunu, harcamalarını ve üniversiteye yönelik algılarını analiz etmektedir. Bu amaçla Çukurova Üniversitesi Balcalı kampüsü genelinde 19 fakülte-yüksekokulda 1851 öğrenciye yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Gelirler ve harcamalar arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için Kolmogorov-Smirnov, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin büyük çoğunluğunun Adana ve komşu illerden olduğunu; ailelerin büyük çoğunluğunun yoksulluk sınırı altında yaşadığını; erkek öğrencilerin aile geliri ve kişisel gelirin kızlara göre daha yüksek olduğu ancak anlamlı derecede farklı olmadığını; erkek öğrencilerin barınma harcamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu; babaları işsiz olan öğrencilerin eğitim-öğretim harcamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Harcamaları, Yüksek Öğretim, Eğitim ve Ekonomik Katkı, Demografik Ekonomi, Hipotez Testi

Jel Kodları: I23, I25, J10, C12

ABSTRACT

This study analyzes socioeconomic status, expenditures of Cukurova University students and their perceptions towards the university in the period of 2016-2017. For this purpose, 1851 students were surveyed face-to-face in 75 departments of 19 schools. Kolmogorov-Smirnov (Lilliefors), Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were applied to test the significance of differences between incomes and expenditures of students. The results indicate that the majority of the students were from Adana and neighboring provinces; the majority of the families live under the poverty line; male students' family income and individual income were higher than females but not significantly different; male students' housing expenditure is significantly higher than female students; and educational expenditures of the students whose parents are unemployed are higher than those of the other.

Keywords: Student Expenditure, Higher Education, Education and Economic Development, Demographic Economics, Hypothesis Testing

Jel Codes: I23, I25, J10, C12

Tür: Araştırma makalesi

Gönderim tarihi: 23.11.2018

Kabul tarihi: 13.12.2018

¹ Öğretim Görevlisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, mavrukcan.01@gmail.com (ORCID: 0000-0002-4084-7447)

² Ç.Ü. S.B.E.Yüksek Lisans Öğrencisi, selinkarlilar@gmail.com (ORCID: 0000-0002-5850-8566)

³ Doçent Dr., Ç.Ü.İ.İ.B.F. Ekonometri Bölümü, skiral@cu.edu.tr (ORCID: 0000-0002-0541-0178)

GİRİŞ

Öğrencilerin buldukları üniversiteye yönelik algıları tarihsel süreçte bu öğretim kurumlarının kültürünü belirlemede çok önemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik durumu ve yaptıkları harcamalarının buldukları ile dolaylı ekonomik katkıları olması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu katkı istihdam ve yatırım katkısı yaratma kapasitesine sahiptir. Ancak bu çalışma sosyoekonomik değişkenlere bağlı harcama kalemleri üzerine odaklanacaktır. Öğrencilerin buldukları ilde aylık ortalama ve yıllık harcamalarını hesaplayan bazı literatür çalışmalarına baktığımızda; **Binici-Koyuncu (2015,s.122)**, Bitlis Eren Üniversitesi 2012-2013 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 405 TL; **Korkmaz (2015,s.247)**, Bayburt Üniversitesi İİBF 2012-2013 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 433 TL; **Büyükdoğan vd. (2015,s.171)**, Konya KTO Karatay Üniversitesi 2013 yılında bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 623 TL; **Altuntaş-Erili (2015,s.16)**, Cumhuriyet Üniversitesi 2013-2014 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını yurt-kira hariç 566 TL ve 39126 öğrencinin yıllık harcamasını yaklaşık 292,3 milyon TL; **Mavruk vd. (2018,s.639)**, Çukurova Üniversitesi'nde 2016-2017 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 1140 TL ve 38797 öğrencinin yıllık harcamasını 486 milyon TL; **Beşballı-Öztürk (2017,s.145)**, Artvin Çoruh Üniversitesi 2016-2017 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 641 TL ve 6398 öğrencinin yıllık harcamasını 37 milyon TL olarak hesaplamışlardır. Bu çalışmaların hepsinde harcama üzerinden ekonomik katkı, bir öğrencinin aylık ortalama harcamasının üniversitenin toplam öğrenci sayısı ile çarpımı sonucunda elde edilmiştir. Bu çalışmalar ayrıca öğrencilerin sosyoekonomik özellikleri analiz etmiştir.

Bu çalışmanın amacı Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sosyoekonomik durumunu araştırmak ve sosyoekonomik değişkenlere bağlı olarak öğrenci harcamalarının istatistiksel analizini yapmaktır. Öğrencilerin ve ailelerinin gelir seviyesini ve öğrencinin üniversiteye yönelik algısını belirlemek, cinsiyete ve anne-baba mesleğine bağlı olarak öğrencilerin harcamaları karşılaştırıp bu harcamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak bu çalışmanın temel konularıdır.

Makale şu şekilde düzenlenmiştir: İkinci bölümde ilgili literatürün gözden geçirilmesi, üçüncü bölümde araştırmanın veri ve yöntemlerinin açıklanması, dördüncü bölümde veri analizi ve bulgular, beşinci bölümde bulgulara ilişkin tartışma ve sonuçlar verilmiştir.

I. LİTERATÜR

Kaşlı ve Serel (2008), Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin 2006-2007 döneminde harcamalarını analiz etmiş ve bölge ekonomisine katkısını belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Yazarlar, üniversite öğrencilerinin aylık gelirlerinin harcamaya göre yüzde dağılımını vermişlerdir. Buna göre 2006-2007 eğitim-öğretim yılında bir öğrencinin aylık ortalama harcaması 519 TL ve 554 öğrencinin toplam harcaması 2,3 milyon TL hesaplanmıştır.

Akçakanat, Çarıkçı ve Dulupçu (2010), Süleyman Demirel Üniversitesi'nin 2003, 2005, 2007 ve 2009 yıllarında yapmış oldukları harcamaların miktarı, bileşimi ve Isparta ekonomisine katkısını analiz etmişlerdir. Yazarlar 2009 yılında bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 474 TL ve 21475 öğrencinin yıllık harcamasını 81 milyon TL hesaplamışlardır. Öğrenci harcamalarının yaklaşık %60'ının barınma ve beslenme amacıyla yapıldığı tespit edilmiştir.

Çalışkan (2010), Uşak Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını ve kent ekonomisine katkısını analiz etmiştir. Yazar 2008-2009 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 560 TL ve 8291 öğrencinin yıllık harcamaları yaklaşık 50 milyon TL hesaplanmıştır. Öğrencilerin harcamalarının yarısından fazlasının barınma ve beslenme harcamaları olduğu tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerinin bütçeleri içinde harcama gruplarının payları arasındaki en önemli farklılık; sigara ve alkollü içkiler, kişisel bakım ile kültür ve eğlence kalemlerinde bulunmuştur.

Selçuk (2012), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını analiz etmiş ve Erzurum ekonomisine katkıyı hesaplamıştır. Yazar, 2012 yılında bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 745 TL ve 31276 öğrencinin yıllık harcamasını 186,3 milyon TL hesaplamıştır. En çok harcama yapılan kalem %15,7 ile barınma ve en az harcama yapılan kalem ise %7,3 ile sportif aktivite olarak bulunmuştur.

Demireli ve Taşkın (2013), 2010 yılında Dumlupınar Üniversitesi'nin Kütahya iline ekonomik katkısını analiz etmiş ve ortalama aylık katkıyı yaklaşık 15 milyon TL hesaplamıştır. 3285 öğrenciye uyguladıkları 32 demografik, gelir ve harcama sorularından oluşan anket sonucunda bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 495 TL ve 3285 öğrencinin aylık ortalama harcaması 15 milyon TL hesaplanmıştır.

Yayar ve Demir (2013), Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat iline ekonomik katkısını araştırmıştır. 400 öğrenciye yapılan anket sonucunda 2012 Mart ayı itibarı ile aylık gelir 647 TL hesaplanmıştır. Yazarlar 2012 yılında bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 572 TL hesaplamıştır. Bu sayı üzerinden 20659 öğrencinin aylık toplam geliri 13,4 milyon TL ve yıllık harcamasını 112,4 milyon TL hesaplanmıştır. Bunun 11,8 milyon TL'sinin il içinde harcandığı saptanmıştır. İl içinde öğrencilerin en yüksek harcama kalemi %23,72 ile barınma ve en düşük harcama kalemi ise % 3,55 ile iletişim olarak hesaplanmıştır.

Mavruk, Tekinarslan, Gürün ve Ayış-Akkurt (2014), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nin yerel ekonomiye katkısını araştırmışlardır. 2506 öğrenciye yüz yüze yapılan anket sonucunda en yüksek aylık harcama kalemini 209 TL ile barınma ve en düşük harcama kalemi 13,47 TL ile kitap olarak tespit edilmiştir. Yazarlar 2012-2013 döneminde bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını 860 TL ve 18181 öğrencinin yıllık harcamasını 146,7 milyon TL hesaplamışlardır.

Büyükoğan, Afşar ve Gedik (2015), Karatay Üniversitesi öğrencilerinin 2013 yılında öğrenim gördükleri şehre ekonomik katkılarını araştırmıştır. Yazarlar, öğrencilerin harcama kalemlerini ve bir öğrencinin aylık ortalama harcamasını hesaplamışlardır. Sonuç olarak, erkek öğrencilerin sosyal faaliyet ve eğlence harcamalarının kızlara göre daha yüksek olduğu ve kız öğrencilerin giyim harcamalarının ise erkeklere göre daha

yüksek olduğunu bulmuşlardır. Ortalama harcama ile doğru orantılı olarak Konya iline katkı hesaplanmıştır. Ayrıca cinsiyete, burs kredi alma ve halen çalışma durumu değişkenlerine bağlı grup istatistikleri hesaplanmış, Konya’da yaşama maliyeti konusunda cinsiyete göre ve burs kredi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varmıştır. Yine barınma maliyeti konusunda cinsiyete göre ve öğrencilerin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, burs kredi alma ile barınma maliyeti arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. 700 öğrencinin yıllık harcaması 3,5 milyon TL hesaplanmıştır.

Binici ve Koyuncu (2015), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin 2012-2013 harcamalarının Bitlis ili ekonomisine katkısını analiz etmiş ve yaklaşık 75 milyon TL katkı sağladığı sonucuna varmıştır. 920 öğrenciye yapılan anket sonucunda çarpan katsayısı 4,34 olarak bulunmuş ve yıllık ekonomik katkı 17 milyon ile çarpımı sonucunda yaklaşık 75 milyon TL hesaplanmıştır. 5318 öğrencinin yıllık toplam harcaması yaklaşık 17,2 milyon TL hesaplanmıştır.

Korkmaz (2015), Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine uyguladığı anket sonucunda aylık ortalama harcamayı 423,66 TL hesaplamıştır. Yazar, 2012-2013 döneminde 4791 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencilerinin Bayburt ilinde yıllık harcamasını 16,6 milyon TL hesaplamıştır.

Çayın ve Özer (2015), 2010-2011 döneminde Muş Alpaslan Üniversitesi’nin il ekonomisine katkısını analiz etmişlerdir. Öğrenci bütçesindeki en yüksek payı alan harcama grubu %27,1 ile barınma ve en küçük payı alan harcama grubu ise sağlık olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin aylık ortalama geliri 474 TL, aylık ortalama harcaması 460 TL ve yıllık harcama 15 milyon TL hesaplanmıştır.

II. VERİ VE YÖNTEM

Bu çalışmanın verisi 1851 öğrenciye uygulanan anket sorularından elde edilmiştir. Bu anket için gerekli olan örneklem büyüklüğünü bulmak için

$$n = \frac{\chi^2 N p q}{d^2 (N-1) + \chi^2 p q}$$

formülü kullanılmıştır. Bu formülde n örneklem büyüklüğü, χ^2 tablo değeri (%5 anlamlılık için 3.841), N kitle büyüklüğü, p kitle oranı olup 0,5 kabul edilmiştir (q=1-p). d ise hata payı olup 0,05 olarak alınmıştır.

$$n = \frac{3,841(34626)0,5(0,5)}{0,05^2(34626 - 1) + 3,841(0,5)0,5} = \frac{33250}{87,5} \approx 380$$

%5 hata payı ile örneklem büyüklüğü minimum 380 olmalıdır. Bu amaçla yapılan araştırmada bu sayı sağlandığı için 1851 öğrenciye uygulanan anket değerlendirmeye alınmıştır.

Bir öğrencinin aylık ortalama harcaması, bütün aylık ortalama harcama kalemlerinin toplamından ve yıllık harcama ise n öğrenci sayısı olmak üzere

$$(Barınma hariç aylık ortalama harcama) * 9 ay + (Barınma Maliyeti) * (12 ay) * n \quad (1)$$

formülü ile hesaplanmıştır.

Gelir ve harcama değişkenlerinin normal dağılıma sahip olup olmadığını bulmak için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır: **H₀**:Verilerin dağılımı normal dağılıma uyar, **H₁**:Verilerin dağılımı normal dağılıma uymaz. Bu değişkenler normal dağılıma sahip olmadığından, diğer bir ifadeyle parametrik hipotez testlerinin varsayımlarından biri olan “veriler normal dağılıma uymalıdır” varsayımını (Kalaycı, 2006) ihlal ettiğinden, parametrik olmayan bağımsız iki örneklem ve k örneklem testi kullanılmıştır. Cinsiyete bağlı gelir ve harcamaların anlamlılığı, parametrik olmayan bağımsız iki örneklem testinden, Mann-Whitney U ile test edilmiştir. Ayrıca, baba mesleğine bağlı gelir ve harcamaların anlamlılığı, parametrik olmayan bağımsız k örneklem testinden, Kruskal-Wallis ile test edilmiştir. Hipotez analizinde SPSS 16 kullanılmıştır.

III. BULGULAR

Ankete katılan 1851 öğrencinin %49,3’ü kız, %49,6’sı erkek ve %74,6’sı 20-23 yaş aralığındadır. Öğrencilerin %47,1’inin ailesi Adana’da ikamet etmektedir. Adana’yı Mersin %9,3, Hatay %5,9, Gaziantep%3,7, Osmaniye %3,4, İstanbul %3,2, Ankara %2,6 ve İzmir %1,8 ile takip etmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %70’inin Adana ve komşu illerden olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin bulunduğu ile yakınlığı üniversitenin önemli bir tercih nedeni olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1’de gösterildiği gibi öğrencilerin %34,4’ü İİBF, %14,5’i Mühendislik-Mimarlık Fakültesi ve %12,5’i Ziraat Fakültesinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin baba mesleği %19,1 ile emekli, %13,3 ile memur ve %8,6 işçi iken anne mesleği ise %50,8 ile işsiz ve %6,6 ile memurdur. Anne ve baba eğitimi ile ilgili bulgulara göre baba %30 ve anne %18,5 oranda en az yüksekokul mezunu, ancak anne %32,6 ve baba %23,6 oranda ilkokul mezunudur. Baba %33 ve anne %29,3 oranda lise mezunudur.

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Okula Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Tıp	83	4,5	Eczacılık	7	0,4
FEF	178	9,6	İlahiyat	54	2,9
İİBF	637	34,4	İletişim	50	2,7
Ziraat	231	12,5	SağlıkBil.Fak.	24	1,3
Eğitim	130	7,0	Güzel San. Fak.	12	0,6
Müh-Mim	269	14,5	Adana MYO	21	1,1
BESYO	29	1,6	Devlet Kons.	3	0,2
DisHek.	16	0,9	SivilHavacılıkYO	2	0,1
Hukuk	83	4,5	YabancıDillerYO	3	0,2
SağlıkHiz.MYO	19	1,0			

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Şubat 2018 verilerine göre açlık sınırı 1637 TL ve yoksulluk sınırı 5331 TL açıklanmıştır. Anket verilerine göre bir ailenin aylık ortalama geliri 4070 TL’dir. Bu verilere göre ailelerin %37,6’sı açlık sınırının altında toplam gelire sahiptir. %42,2’si açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında ve %20,2’si yoksulluk sınırı üstünde toplam aylık gelire sahiptir.

Ankete katılan öğrencilerin %92'si, bir kişinin aylık geçim maliyeti Türk-İş (2018) verisi olan, 2000 TL'nin altında aylık gelire sahiptir. Öğrencilerin %13,7'si 500 TL'nin altında, %49,4'ü 500-999 TL, %24,1'i 1000-1499 TL, %8,4'ü 1500-1999 ve %8,1'i 2000 TL üstü aylık gelire sahiptir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Ortalama Harcamaları (TL)

	Kantin-Kafe	%	Sağlık	%	Şehirlerarası Ulaşım	%
Genel	162,27	12,1	48,35	3,6	106,06	7,9
Kız	149,64	11,7	55,94	4,4	98,62	7,7
Erkek	173,79	12,5	40,83	2,9	113,01	8,1
	Yiyecek-İçecek ve Tekel	%	Giyim	%	Sosyal-Kültürel Aktivite	%
Genel	192,93	14,4	155,46	11,6	89,02	6,7
Kız	166,50	13	161,99	12,7	84,04	6,6
Erkek	218,65	15,7	145,92	10,5	94,52	6,8
	Şehir içi Ulaşım	%	Kişisel	%	Barınma	%
Genel	109,81	8,2	134,43	10,2	189,04	14,2
Kız	94,77	7,4	147,97	11,6	170,01	13,3
Erkek	123,45	8,8	120,78	8,7	209,93	15,0
	Enerji	%	Haberleşme	%	Eğitim-Öğretim	%
Genel	40,29	3,0	49,44	3,7	60,73	4,6
Kız	33,74	2,6	47,80	3,7	65,55	5,1
Erkek	47,31	3,4	50,75	3,6	56,55	4,1

Barınma yeri verilerine göre öğrencilerin %45,2'si aile evinde, %23,6'sı devlet yurtlarında, %20,2'si eşyalı veya eşyasız kiralık evlerde, %6,7'si özel yurtlarda ve %2'si öğretmen evi, otel ve pansiyonda yaşamaktadır.

İkamet şekli verilerine göre öğrencilerin %10,2'si yalnız, %41,7'si arkadaşlarıyla ve %46,6'sı ailesiyle birlikte yaşamaktadır.

Harcama kalemlerine bakıldığında öğrencilerin en yüksek ortalama harcama kalemi 216 TL ile ulaşım'dır. Bunu 192,93 TL ile yiyecek-içecek, 189,04 TL ile barınma, 162 TL ile kafe-kantin, 155 TL ile giyim, 134 TL ile kişisel harcamalar, 89 TL ile sosyal aktivite harcamaları, 61 TL ile eğitim-öğretim harcamaları, 49 TL ile iletişim, 48 TL ile sağlık takip etmektedir. En düşük harcama kalemi ise ortalama 40,29 TL ile enerji (elektrik, su, doğal gaz) harcamasıdır. Enerji harcamasının düşük olmasının nedeni Adana'da kış aylarının ılık geçmesidir.

Tablo 3. Gelir ve Harcamaların Cinsiyete Bağlı Grup İstatistikleri

	Cinsiyet	Ortalama	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	p
Aile toplam gelir	Kız	3937,14	883,52	389500,000	,008
	Erkek	4290,00	946,17		
Aylık toplam gelir	Kız	3067,60	828,61	339360,500	,000
	Erkek	1054,16	1000,92		
Aylık barınma harcaması	Kız	170,01	861,10	369581,500	,001
	Erkek	209,93	937,90		
Aylık yiyecek-içecek-tekel ürün harcaması	Kız	166,50	825,86	337670,500	,000
	Erkek	218,65	978,23		
Aylık giyim harcaması	Kız	161,99	940,69	372353,000	,002
	Erkek	145,92	864,31		
Aylık sosyal-kültürel aktivite harcamaları	Kız	84,04	879,51	386183,500	,118
	Erkek	94,52	917,41		
Aylık enerji harcaması	Kız	33,74	819,50	334318,500	,000
	Erkek	47,31	937,62		
Aylık haberleşme-internet harcaması	Kız	47,80	862,39	370702,500	,001
	Erkek	50,75	941,48		
Aylık kafeterya-kantin harcaması	Kız	149,64	863,99	371677,000	,000
	Erkek	173,79	965,62		
Aylık sağlık harcaması	Kız	55,94	940,64	368057,000	,001
	Erkek	40,83	859,50		
Aylık şehirlerarası ulaşım harcaması	Kız	98,62	898,63	403318,000	,813
	Erkek	113,01	904,36		
Aylık şehir içi ulaşım harcaması	Kız	94,77	933,18	378229,500	,011
	Erkek	123,45	870,79		
Aylık kişisel harcama	Kız	147,97	960,02	354917,500	,000
	Erkek	120,78	844,98		
Aylık eğitim-öğretim harcaması	Kız	65,55	935,84	372332,500	,003
	Erkek	56,55	864,20		

Cinsiyete göre öğrencilerin ortalama harcamalarına bakıldığında kızların ortalama toplam harcamaları 1276,57 TL, erkeklerin ortalama toplam harcamaları 1395,49 TL ve genel ortalama toplam harcama 1337,84 TL Tablo 2'den hesaplanmıştır.

Öğrencilerin Adana'da ortalama kalış süreleri 9 ay kabul edilmiştir. (1) nolu formülden 1851 öğrencinin ekonomik katkısı $(1338*9+189*12)*1851= \text{₺}26487810$ 'dir. Bu işlem toplam 38797 öğrenci ile çarpılırsa öğrencilerin yıllık toplam harcamaları $(1338*9+189*12)*38797=\text{₺}555$ milyon (yaklaşık) bulunur.

Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına göre hiçbir gelir ve harcama kalemi normal dağılıma sahip değildir. Dolayısıyla, parametrik olmayan bağımsız iki örneklem testinden cinsiyete bağlı harcamaların anlamlılığı Mann-Whitney U ile test edilmiştir.

Tablo 3'te gelir ve harcamaların cinsiyete bağlı grup istatistikleri verilmiştir. Aylık barınma harcamalarının p-değeri $0,001 < 0,05$ olduğundan kız ve erkek öğrencilerin barınma harcamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Sıra ortalamasından erkek

öğrencilerin barınma harcamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkeklerin aile ve kişisel toplam geliri kızlarınkinden daha yüksektir. Harcama kalemlerine bakıldığında kızların giyim, sağlık, şehir içi ulaşım, kişisel ve eğitim-öğretim harcamaları erkeklere göre daha yüksek ve anlamlı derecede farklı çıkmıştır. Erkeklerin aile geliri kızlarınkinden daha yüksektir, ancak anlamlı derecede farklı değildir.

Aylık gelir ve harcamaların fakülte ve yüksekokula bağlı grup istatistikleri incelendiğinde, devlet konservatuvarı ve dış hekimliği öğrencilerinin aile geliri ve devlet konservatuvarı ve hukuk öğrencilerinin gelirleri diğerlerine göre daha yüksektir. Hukuk ve Ziraat Fakültesi öğrencilerinin kafeterya-kantin harcamaları, Yabancı Diller Yüksekokulu, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sağlık harcamaları, İletişim Fakültesi öğrencilerinin şehir içi ulaşım harcamaları, Dış Hekimliği, Yabancı Diller ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin kişisel harcamaları, Dış Hekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin barınma harcamaları, Devlet Konservatuvarı, Dış Hekimliği ve Mühendislik Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin yiyecek-içecek ve tek el ürünleri harcamaları, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Sivil Havacılık öğrencilerinin şehirlerarası ulaşım harcamaları, Yabancı Diller, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Devlet Konservatuvarı, Hukuk ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin giyim harcamaları, Devlet konservatuvarı, Yabancı Diller Yüksekokulu ve İletişim Fakültesi öğrencilerinin haberleşme-internet harcamaları, Devlet Konservatuvarı, Güzel Sanatlar ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sosyal-kültürel aktivite harcamaları, Devlet Konservatuvarı, Dış Hekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin enerji harcamaları, Güzel Sanatlar ve İletişim Fakültesi öğrencilerinin eğitim-öğretim harcamaları diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır. %5 anlamlılık seviyesinde kişisel harcamalarının p -değeri $0,289 > 0,05$ olduğundan fakülte ve yüksekokula bağlı olarak öğrencilerin kişisel harcamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Geriye kalan bütün harcama kalemleri için sonuç bunun tersinedir, yani diğer harcamalar arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 4'te aylık gelir ve harcamaların baba mesleğine bağlı grup istatistikleri için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Aylık kafeterya-kantin harcamalarının p -değeri $0,083 > 0,05$ olduğundan baba mesleklerine bağlı olarak öğrencilerin aylık kafeterya-kantin harcamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Aynı sonuç sağlık harcaması ve şehir içi ulaşım harcaması için de geçerlidir. Diğer taraftan, aylık barınma harcamalarının p -değeri $0,000 < 0,05$ olduğundan mesleklerin barınma harcamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Aynı sonuç, geriye kalan bütün harcama kalemleri için de geçerlidir. Sıra ortalamasından baba mesleği öğretmen, doktor ve çiftçi olan öğrencilerin barınma harcamalarının diğer mesleklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Gelir ve Harcamaların Baba Mesleğine Bağlı Grup İstatistikleri

Aylık gelir ve harcamalar	Baba mesleği	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	p
Aile Toplam Geliri	Memur	246	1074,80	331,6	0,000
	Ticaret	150	1033,21		
	İşçi	160	647,73		
	Özel sektör	158	1057,65		
	Doktor	64	1518,84		
	Mühendis	68	1366,70		
	İssiz	20	530,53		
	Emekli	354	784,25		
	Öğretmen	116	1199,50		
	Çiftçi	137	774,30		
	Diğer	376	788,83		
Aylık Toplam Gelir	Memur	246	923,43	114,8	0,000
	Ticaret	149	1052,70		
	İşçi	160	710,76		
	Özel sektör	157	944,80		
	Doktor	64	1338,69		
	Mühendis	68	1156,01		
	İssiz	20	693,35		
	Emekli	354	896,09		
	Öğretmen	116	1110,51		
	Çiftçi	137	817,71		
	Diğer	378	867,83		
Aylık Kafeterya-Kantin Harcaması	Memur	246	921,87	16,6	0,083
	Ticaret	149	987,87		
	İşçi	160	886,26		
	Özel sektör	157	874,19		
	Doktor	64	1100,20		
	Mühendis	68	938,50		
	İssiz	20	999,05		
	Emekli	354	962,40		
	Öğretmen	116	916,54		
	Çiftçi	137	895,60		
	Diğer	378	881,97		

Tablo 4. (devamı)

Aylık gelir ve harcamalar	Baba mesleği	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	p
Aylık sağlık harcaması	Memur	239	882,58	11,2	0,345
	Ticaret	143	910,44		
	İşçi	158	889,74		
	Özel sektör	152	891,17		
	Doktor	62	1005,36		
	Mühendis	68	856,62		
	İssiz	20	842,00		
	Emekli	353	870,87		
	Öğretmen	115	919,71		
	Çiftçi	133	942,60		
	Diğer	376	963,17		
Aylık şehirler arası ulaşım harcaması	Memur	240	866,76	21,5	0,018
	Ticaret	142	915,06		
	İşçi	158	858,42		
	Özel sektör	152	837,28		
	Doktor	62	1067,59		
	Mühendis	68	1083,11		
	İssiz	20	937,48		
	Emekli	353	906,12		
	Öğretmen	115	956,07		
	Çiftçi	134	955,74		
	Diğer	378	908,54		
Aylık şehir içi ulaşım harcaması	Memur	240	933,02	9,0	0,528
	Ticaret	143	832,59		
	İşçi	159	882,85		
	Özel sektör	152	853,13		
	Doktor	62	917,35		
	Mühendis	68	923,71		
	İssiz	20	964,35		
	Emekli	352	906,47		
	Öğretmen	115	912,81		
	Çiftçi	134	952,14		
	Diğer	378	949,54		

Tablo 4. (devamı)

Aylık gelir ve harcamalar	Baba mesleği	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	p
Aylık kişisel harcama	Memur	240	905,39	25,8	0,004
	Ticaret	143	982,43		
	İşçi	159	873,20		
	Özel sektör	152	887,96		
	Doktor	62	1061,06		
	Mühendis	68	1039,95		
	İssiz	20	835,78		
	Emekli	353	924,20		
	Öğretmen	115	969,53		
	Çiftçi	134	765,65		
	Diğer	378	897,51		
Aylık barınma harcaması	Memur	238	914,37	40,1	0,000
	Ticaret	141	971,16		
	İşçi	158	865,30		
	Özel sektör	152	868,89		
	Doktor	62	1051,36		
	İssiz	20	988,75		
	Emekli	353	825,20		
	Öğretmen	114	1052,75		
	Çiftçi	134	1041,93		
	Diğer	378	875,49		
Aylık yiyecek- içecek-tekül ürün harcaması	Memur	239	936,03	40,8	0,000
	Ticaret	143	994,74		
	İşçi	159	789,35		
	Özel sektör	152	973,81		
	Doktor	62	1150,59		
	Mühendis	68	988,67		
	İssiz	20	632,83		
	Emekli	353	901,75		
	Öğretmen	115	944,69		
	Çiftçi	134	820,05		
	Diğer	378	886,31		

Tablo 4. (devamı)

Aylık gelir ve harcamalar	Baba mesleği	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	p
Aylık giyim harcaması	Memur	240	952,02	52,9	0,000
	Ticaret	143	983,34		
	İşçi	159	744,35		
	Özel sektör	152	928,62		
	Doktor	62	1200,90		
	Mühendis	68	1038,07		
	İssiz	20	694,95		
	Emekli	353	891,87		
	Öğretmen	115	984,80		
	Çiftçi	134	867,22		
	Diğer	378	879,80		
Aylık sosyal kültürel aktivite harcaması	Memur	238	909,48	42,6	0,000
	Ticaret	142	902,86		
	İşçi	157	837,34		
	Özel sektör	152	951,45		
	Doktor	62	1173,48		
	Mühendis	68	1107,06		
	İssiz	20	645,30		
	Emekli	351	900,47		
	Öğretmen	115	848,93		
	Çiftçi	134	802,20		
	Diğer	377	920,32		
Aylık enerji harcaması	Memur	233	878,11	37,5	0,000
	Ticaret	137	960,38		
	İşçi	151	816,54		
	Özel sektör	151	928,47		
	Doktor	61	1043,50		
	Mühendis	67	953,62		
	İssiz	20	1002,70		
	Emekli	343	815,59		
	Öğretmen	113	980,24		
	Çiftçi	133	938,36		
	Diğer	369	864,35		

Tablo 4. (devamı)

Aylık gelir ve harcamalar	Baba mesleği	N	Sıra ortalaması	Ki-kare	p
Aylık haberleşme-internet harcaması	Memur	239	875,11	18,9	0,042
	Ticaret	143	1005,47		
	İşçi	159	870,39		
	Özel sektör	152	866,65		
	Doktor	62	973,22		
	Mühendis	68	1047,54		
	İssiz	20	729,63		
	Emekli	353	897,46		
	Öğretmen	115	989,04		
	Çiftçi	134	920,42		
	Diğer	378	898,09		
	Aylık eğitim-öğretim ortalama harcama	Memur	238		
Ticaret		143	878,12		
İşçi		158	810,99		
Özel sektör		152	865,37		
Doktor		62	1037,35		
Mühendis		68	925,68		
İssiz		20	1076,50		
Emekli		353	899,07		
Öğretmen		115	937,57		
Çiftçi		132	911,06		
Diğer		378	966,81		

Öğrencilerin üniversiteye yönelik algılarına ilişkin bulgular Tablo5'te verilmiştir. Öğrencilerin %30,7'si üniversite giriş puanı, %21,4'ü eğitim öğretim kalitesi, %14,7'si bulunulan ile yakınlığı ve %8'i Adana'da akrabası olması nedeniyle üniversiteyi tercih etmiştir. Öğrencilerin %61'inin üniversiteyi diğerlerine tavsiye edeceği, %30,7'sinin tavsiye etmeyeceği ve %17,3'ünün de karasız olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Üniversiteye Yönelik Algıları

		Frekans	Yüzde
Üniversiteyi tercih sebebiniz?	Eğitim Öğretim Kalitesi	397	21,4
	Üniversite Giriş Puanı	569	30,7
	Okul Olanakları	106	5,7
	Tavsiye Üzerine	96	5,2
	İlime Yakınlığı	273	14,7
	Adana'da Akrabam Var	148	8,0
	Fiziki Olanakları Fazla	18	1,0
	Başarı Seviyesi İyi	69	3,7
	Adana'nın İklimi	33	1,8
	Diğer	124	6,7
Üniversiteyi tavsiye eder misiniz?	Evet	1130	61,0
	Hayır	395	21,3
	Kararsızım	321	17,3

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sosyoekonomik durumu ve sosyoekonomik değişkenlere bağlı olarak öğrenci harcamaları ile birlikte öğrencilerin üniversiteye yönelik algısı araştırılmıştır. Öğrencilerin ve ailelerinin gelir seviyesi belirlenmiş ve cinsiyete, anne-baba mesleğine ve fakültelere bağlı olarak öğrencilerin harcamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Adana ve komşu illerden olması öğrencilerin ailelerine yakın olma isteğini ve dolayısıyla üniversitenin önemli bir tercih nedeni olduğunu göstermektedir. Üniversiteye yönelik algı araştırması sonucunda aileye veya ailenin bulunduğu ile yakın olmakla birlikte kaliteli bir üniversiteye uygun bir puan ile girme algısının yaygın olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin en yüksek aylık ortalama harcamasının ulaşım harcaması olması Çukurova Üniversitesi Balcalı kampüsünün şehir merkezine ve öğrencilerin ikamet ettiği mahallelere uzak bir konumda olması ile açıklanabilir. 2012-2013 döneminde üniversitelerin öğrenci aylık ortalama harcamaları karşılaştırıldığında Niğde ve Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin ve Bayburt ve Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin aylık ortalama harcamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak birinci grup ikinci gruptan anlamlı derecede farklı aylık ortalama harcamaya sahiptir.

Geliri kontrol niteliğinde olan eğitim durumuna bakıldığında öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyesinin büyük oranda düşük olması öğrenci ailelerinin büyük oranda yoksulluk sınırının altında olması sonucunu desteklemiştir.

Cinsiyete bağlı harcamaların analizi sonucunda erkek öğrencilerin barınma harcamalarının kız öğrencilerin barınma harcamalarından anlamlı derecede daha yüksek olması erkek öğrencilerin kızlara göre rahatına daha düşkün olmaları ile açıklanabilir. Bu sonuç tamamıyla rassal örneğe bağlı olmakla birlikte kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha tutumlu olduğu söylenebilir. Cinsiyete bağlı gelir analizi sonucunda erkek öğrencilerin aile geliri ve kişisel gelirin kızlara göre daha yüksek olması ancak anlamlı derecede farklı olmaması ortalama gelirin birbirine yakın olduğu anlamına gelir. Diğer taraftan kızların giyim, sağlık, şehir içi ulaşım, kişisel ve eğitim-öğretim harcamalarının erkeklere göre daha yüksek ve anlamlı derecede farklı çıkması beklenen doğal bir sonuçtur.

Anne ve baba mesleğine bağlı gelir ve harcamaların istatistik analizi sonucunda, genel olarak anne ve baba mesleği doktor, mühendis ve öğretmen olan öğrencilerin geliri, aile geliri ve harcamalarının diğer mesleklere göre daha yüksek olması bu meslek gruplarının kazançlarının ve harcamalarının daha yüksek olması nedeniyle doğal bir sonuçtur. Babaları işçi ve işsiz olan öğrencilerin aile geliri diğerlerine göre en düşük çıkması işçilerin vasıfsız olması ile açıklanabilir. Bu nedenle bu öğrencilerin aylık gelirlerinin de en düşük çıkması beklenen bir sonuçtur. Anne-baba geliri nispeten daha yüksek olan öğrencilerin barınma harcamalarının diğerlerine göre daha yüksek çıkması beklenen doğal bir sonuçtur. Baba mesleğine göre öğrencilerin eğitim-öğretim harcamaları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçların hepsi sosyoekonomik literatüre ve teoriye uygundur. Babaları işsiz olan öğrencilerin eğitim-öğretim harcamalarının diğerlerine göre daha yüksek olması düşük gelirli ailelerin eğitime daha çok önem verdiğini ve diğer harcamalarından kısıtını göstermektedir.

Fakülte ve yüksekokula bağlı gelir ve harcamaların istatistik analizi sonucunda sadece kişisel harcamalar arasında anlamlı bir fark olmaması ortalama kişisel harcamanın bütün fakülte ve yüksekokullarda yaklaşık aynı olduğu, ancak diğer bütün harcamaların aynı olmadığı ile açıklanabilir.

Bu araştırmanın kısıtları ankete katılan öğrencilerin 2016-2017 döneminde sadece Çukurova Üniversitesi Balcalı kampüsünden seçilmesidir. İleri dönemlerde üniversitenin ilçe okullarının da ankete dahil edilmesi ile daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir.

Bilgilendirme Notu: Bu çalışma Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklemiştir. **Proje numarası:** SBA-2017-9109

KAYNAKÇA

- Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., & Dulupçu, M.A. (2010). Üniversite öğrencilerinin buldukları il merkezine ekonomik katkıları ve harcama eğilimleri: Isparta 2003-2009 yılları örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 165-178.
- Altuntaş, C., & Erili, N.A. (2015). Cumhuriyet Üniversitesi'nin Sivas İline Ekonomik katkısı. *Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi*, 3(1), 11-20.

- Beşballı, S. G., & Öztürk, Z. (2017). Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının Artvin ekonomisine katkısı. *Karadeniz Araştırmaları*, 56, 135-157.
- Binici, F.Ö., & Koyuncu, B. (2015). Üniversite öğrencilerinin 2012-2013 harcamalarının Bitlis ili ekonomisine katkısının incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 113-126.
- Büyükdoğan, B., Afşar, B., & Gedik, H. (2015). Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri şehire ekonomik katkıları: KTO Karatay Üniversitesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(15), 161-174.
- Çalışkan, S. (2010). Üniversite öğrencilerinin harcamalarının kent ekonomisine katkısı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 169-179.
- Çayın, M., & Özer, H. (2015). Üniversitelerin il ekonomisine katkısı ve öğrencilerin tüketim yapısı: Muş Alpaslan Üniversitesi örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 131-147.
- Demireli, C., & Taşkın, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin buldukları şehre ekonomik katkıları: Kütahya il merkezi örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 321-328.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (2. Baskı)*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kaşlı, M., & Serel, A. (2008). Üniversite öğrenci harcamalarının analizi bölge ekonomilerine katkılarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(2), 99-113.
- Korkmaz, Ö. (2015). Üniversite öğrencilerinin harcamalarının il ekonomisine katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 233-250.
- Mavruk, C., Kırıl, E., & Kırıl, G. (2018). Economic impact of Cukurova University on Adana. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 18.EYI özel sayı, 633-648.
- Mavruk, C., Tekinarslan, A. İ., Gürün, M., & Ayış-Akkurt, A. (2014). Local economic impact of Nigde University: An estimation under true inflation effect. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 17-37.
- Selçuk, G. N. (2012). Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının analizi ve Erzurum ekonomisine katkısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 317-330.
- Yayar, R., & Demir, D. (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat ili ekonomisine etkisi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(8), 106-122.